

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 259/04

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. marca 2005 prerokoval sťažnosť J. W., bytom L., zastúpenej advokátkou JUDr. M. S., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 78/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. W. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 78/03 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , a b y v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 78/03 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. W. priznáva primerané finančné zadost'učinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný J. W. uhradiť trovy právneho zastúpenia 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. M. S., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 1. decembra 2004 prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. W., bytom L. (ďalej len sťažovateľka), v ktorej namietala, že postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 78/03 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uvádza: „Dňa 28. 7. 2003 podala sťažovateľka na okresný súd žalobu o neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou. Až po 3 mesiacoch a 9 dňoch bola dňa 9. 10. 2003 žaloba sťažovateľky v rovnopise poslaná žalovanej, ktorá sa k žalobe vyjadrila podaním doručeným okresnému súdu dňa 3. 11. 2003 (25 dní). Pretože okresný súd od 3. 11. 2003 nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k meritornému rozhodnutiu pracovnoprávnej veci sťažovateľky, ktorá ostala bez zamestnania ani do 26. 10. 2004 podala sťažovateľka sťažnosť predsedovi okresného súdu dňa 29. 10. 2004, ktorý jej sťažnosť na základe prešetrenia uznal za dôvodnú a prisľúbil vec sledovať do jej právoplatného skončenia. (...) Preto má za to, že pomalým postupom okresného súdu je porušované jej právo na prejednanie jej veci bez bytočných priet'ahov zaručené jej čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a jej právo na prejednanie jej veci v primeranej povahe

veci lehote zaručené jej čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských poráv a základných slobôd.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom takto:

„Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 78/2003 porušil základné právo J. W., na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov zaručené jej čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie jej veci v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice II prikazuje konať vo veci sp. sn. 14 C 78/2003 bez zbytočných prieťahov a čo najrýchlejšie.

J. W. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50.000,-Sk, ktoré je jej povinný Okresný súd Košice II vyplatiť v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na nižšie uvedený účet advokátky.

Okresný súd Košice II je povinný vyplatiť J. W. 9.340,- Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokátky JUDr. M. S.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrenia okresného súdu a z jeho spisu sp. zn. 14 C 78/03 ústavný súd zistil, že sťažovateľka 28. júla 2003 podala okresnému súdu žalobu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Okresný súd 9. októbra 2003 doručil žalovanej žalobu na vyjadrenie a 5. novembra 2003 doručil vyjadrenie žalovanej sťažovateľke.

Dňa 16. novembra 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 15. február 2005. Pojednávanie bolo odročené bez jeho vykonania v dôsledku písomného ospravedlnenia neúčasti sťažovateľky.

Ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu vyplývajú v zásade tie isté skutočnosti, ktoré uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 63/05 z 21. januára 2005. Predseda okresného súdu súčasne uviedol, že spor nepovažuje za obťažný a podľa obsahu spisu sa nezistili žiadne prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Uznáva prietahy v období od 5. novembra 2003 do 16. novembra 2004, ktoré podľa neho boli spôsobené absenciou *„objektívne priaznivých podmienok na rozhodovaciu činnosť sudcov tunajšieho súdu, spočívajúcich v takom množstve pridelených vecí, v ktorých by aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia bolo možné konať priebežne vo všetkých pridelených veciach“*.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide s'ťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

Predmetom konania pred okresným súdom je nárok s'ťažovateľky na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania právne zložit' nie sú a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá môže využívať rozsiahlu stabilizovanú judikatúru. Skutková zložitost' prípadu sa nedá posúdiť, pretože súd zatiaľ nevykonal žiadne dokazovanie, ktoré by poukazovalo na komplikované zisťovanie skutkového stavu.

Spory, v ktorých sa riešia otázky zotrvania v pracovnoprávnom vzťahu, sú určujúce z existenčných hľadísk. V takých sporoch musia všeobecné súdy postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením tak, aby sa otázka ďalšieho trvania alebo skončenia pracovnoprávneho vzťahu vyriešila v rozumnom čase bez toho, aby ovplyvnila ďalšie zamestnávacie žalobcu alebo iné súvisiace otázky u zamestnávateľa, napríklad prijatie iného zamestnanca.

Ústavný súd po zistení, že od podania žaloby 28. júla 2003 do doručenia s'ťažnosti ústavnému súdu nedošlo k žiadnemu meritórnemu úkonu súdu okrem doručenia návrhu na začatie konania a vyjadrenia k tomuto návrhu, nepovažoval za potrebné analyzovať predmetné konanie podľa uvedených kritérií na ustálenie zbytočných priet'ahov. Ústavný súd preto dospel k záveru, že nečinnosťou okresného súdu, ktorá bola jedinou významnou príčinou zbytočných priet'ahov v konaní pred okresným súdom, došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48

ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka sa nepričinila o taký stav konania, aký bol zistený v konaní pred ústavným súdom.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 21. januára 2005 okrem iného konštatuje, že *„podaním sťažnosti štátnej správe tunajšieho súdu v danej veci došlo k náprave a nečinnosť bola odstránená, keďže už dňa 16. 11. 2004, teda 18 dní po podaní tejto sťažnosti, bol vo veci určený termín pojednávania“*. Ústavný súd toto stanovisko neakceptuje. V dobe nariadenia prvého pojednávania vo veci samej okresnému súdu už muselo byť zrejmé, že došlo k ničím neospravedliteľnému zbytočnému priesahu v existenčnej veci sťažovateľky. Nariadenie pojednávania v tejto dobe je postupom, ktorým nemožno odstrániť následky dovtedy trvajúcej nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd nemôže prijať ani argument o množstve vecí, ktoré sú doručené okresnému súdu, najmä so zreteľom na to, že tento argument by mal zohľadňovať povahu veci (pracovnoprávny spor), k čomu však nedošlo.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 14 C 78/03 konal bez zbytočných priesahov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 50 000 Sk s poukazom na to, že povaha *„sporu, z ktorého vyplýva zabezpečenie výživy rodiny a najmä detí, mala viesť súd k skoršiemu prejednaniu veci. Zmiernenie jej právneho neistého postavenia možno reparaovať už len žiadaným primeraným zadosťučinením“*.

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka oprávnene má pocit neistoty, ktorý vyplýva z toho, že v jej veci nebol vykonaný žiaden úkon viac ako rok a päť mesiacov. Za účelom odstránenia tejto neistoty okresný súd dosiaľ nerealizoval žiadne relevantné úkony, ku ktorým nemožno rátať jedno pojednávanie po začatí konania pred ústavným súdom. Stav konania je v skutočnosti taký, aký bol pri podaní žaloby. Nečinnosť súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu ničím ospravedlniť.

Ústavný súd preto považoval podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanie sumy 30 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie, pričom zohľadnil takmer dva roky nečinnosti a povahu veci, v ktorej bol okresný súd nečinný.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania úspešnej sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou, a priznal sťažovateľke úhradu účelne vynaložených trov konania v sume 9 342 Sk za dva úkony právnej služby vrátane dvakrát režijný paušál.